

AKADEMIK PROF. DR. PETER FAJFAR, 70-LETNIK

Imel sem priložnost študirati in dolga leta sodelovati z akad. prof. dr. Petrom Fajfarjem, ki maja letos proslavlja sedemdesetletnico. Ko sem to povedal mlajšemu profesorju v tujini, me je sogovornik pogledal z velikim zanimanjem, občudovanjem in rekel: »Ste pa imeli veliko srečo!« Res je poseben privilegij delati in prijateljevati s človekom, ki si je pridobil tak sloves. Pa ta uspeh ni prišel sam po sebi. Poleg velike osebne inteligence je bilo potrebno trdo delo. Začeti je moral orati popolne ledine v sodobni gradbeni dinamiki, v numeričnih metodah in zlasti pri potresnem inženirstvu. Desetletja so minila, odkar je kot mladenič razmišljal, kako bi šotoril v precej pozni jeseni, da bi se lahko udeležil svetovne konference o potresnem inženirstvu. Čeprav je bil na začetku vezan na nemško govoreča območja (doktoriral je na univerzi v Bochumu), se je kot maturant klasične gimnazije takoj odlično spopadel z angleško govorečim svetom potresnega inženirstva. Ta svet je mladi znanstvenik prepričal z briljantnimi idejami in rezultati ter si vztrajno priboril enakovredno mesto v vrhu raziskovalcev iz vrhunskih institucij, kot so Univerza v Kaliforniji – Berkeley, Univerza v Stanfordu in Tokijska univerza. Med številnimi deli, po katerih je poznan, naj omenim samo nekaj najodmevnejših.

Že rezultat njegovega doktorata – program EAVEK je nekaj velikega in posebnega. V desetletjih uporabe so bile z njim »izračunane« skoraj vse pomembnejše stavbe v Sloveniji in številne v tujini. S tem zgodnjim delom je v polnosti pokazal najbolj značilno lastnost svojega raziskovalnega dela – odlično povezanost najtežjih teoretičnih vsebin z jasnimi in uspešnimi inženirskimi modeli. Ko se sodelavci občasno skušamo oddaljiti od tega koncepta, nas spomni, da mora inženir v danem času in z danimi sredstvi narediti najboljše, kar zmore. In Peter Fajfar zna s preťanjenim inženirskim občutkom razumeti, kaj je dovolj dobro, čeprav ne more biti popolno. Lastnost, ki je med znanstveniki žal vse bolj redka. Nato je v zrelem obdobju raziskovanj desetletja pred drugimi spoznal prihodnost in pomen poenostavljenih (torej praktično uporabnih) nelinearnih metod analize v potresnem inženirstvu. Predlagal je metodo N2, po kateri je zaslovel in ki ima častno mesto v sistemu evropskih standardov Evrokod. S svojim lani prezgodaj preminulim prijateljem Helmutom Krawinklerjem z Univerze v Stanfordu je povezal svetovnih vrh raziskovalcev na znamenitih delavnicah s preprostim imenom Bled. Dela, ki so predstavljena na teh delavnicah, podajajo smernice razvoja potresnega inženirstva za desetletja vnaprej, in ni ga raziskovalca, ki ne bi povabilo na te delavnice sprejel kot veliko čast. Ne le v Sloveniji, tudi v svetu je zelo malo dogodkov, ki bi pritegnili vrh določenega znanstvenega področja.

Za svoje uspehe prejema številna formalna priznanja. Naj naštejemo le nekaj najpomembnejših: je redni član SAZU in Inženirske akademije Slovenije ter znanstveni svetnik Mednarodne inženirske akademije v Moskvi, urednik mednarodne revije Earthquake Engineering and Structural Dynamic z velikim vplivom na znanost, član izvršnih odborov Mednarodnega združenja za potresno inženirstvo in predstavnik Slovenije v podkomiteju CEN-a za Evrokod 8.

Čeprav pogosto vsaj malo velja latinski rek Nemo propheta in patria, slovenska strokovna javnost globoko spoštuje akad. Petra Fajfarja.

Nekdanji študenti se ga spominjamo, današnji ga doživljajo kot odličnega pedagoga, ki je vzgojil številne generacije. Redke so države, kjer bi bila raven potresnega inženirstva tako visoka že pri dodiplomskem študiju. Njegovo delo Dinamika gradbenih konstrukcij je klasika študijske literature. Odlikuje ga lastnost, ki je danes bolj redka: s svojim nastopom in načinom takoj vzbudi veliko spoštovanje pri študentih. Ti instinktivno začutijo njegovo strokovno veličino in cenijo kakovostna predavanja, umirjen nastop in pravičnost. Mladi raziskovalci in doktorji, ki jih je vzgojil, dosegajo izredne uspehe doma in v tujini. Projektanti so se nanj in na Inštitut za konstrukcije, potresno inženirstvo in računalništvo, katerega predstojnik je, obračali pri najbolj zahtevnih strokovnih nalogah s področja potresnega inženirstva. Njegov pečat nosijo najpomembnejše visoke stavbe in industrijski objekti v Sloveniji. V novejšem času pa so zlasti pomembna dela, povezana s potresno varnostjo NE Krško.

Naj se vrnem na začetek. Res imam srečo, pa tudi vsi njegovi sodelavci na IKPIR in fakulteti jo imamo, da lahko delamo s tem izjemnim človekom in smo njegovi prijatelji. Ob koncu vsakega leta se zberemo sodelavci ter mladi raziskovalci in doktorandi, ki smo zrastle v odličnem in kolegialnem vzdušju institucije, ki jo je pred desetletji začela graditi skupnica mladih navdušencev in na katero rast je pomembno vplivala tudi osebnost Petra Fajfarja. Ponosni smo na vidne rezultate in se zavedamo, da so največji dosežek predvsem prijateljske vezi, ki so lahko nastale le v okolju institucije, ki so jo zasnovali in vodili res posebni in dobri ljudje. In Peter Fajfar, ki praznuje življenjski jubilej, je eden izmed njih. Njegovo praznovanje ima poseben značaj, kot je poseben jubilej. To je praznovanje v polnem življenjskem in delovnem zagonu, ki ga lahko mlajši sodelavci, ki tega ne zmoremo v tolikšni meri, globoko občudujemo. Zato mu ob tem jubileju vsi z veseljem in spoštovanjem čestitamo in mu želimo veliko sreče v življenju ter uspeha in zadovoljstva pri nadaljnjem delu.

Matej Fischinger